

Seminar om Forvaltning av urbane vassdrag Oppsummering

Torsdag 19. april 2018 samlet 120 deltakere seg til heldagsseminar i CIENS Forum i Forskningsparken i Oslo, hvor de tre elveforaene i Oslo, Bærum og Asker inviterte til seminar om forvaltning av urbane vassdrag.

Seminalet fant sted i et forskningsmiljø, men det var langt fra noen forskerkonferanse vi var vitne til: her var det fokus på praktisk forvaltning, konkrete erfaringer og spennende planer!

Asker, Bærum og Oslo har mange vassdrag som renner gjennom bymessig bebyggelse. De urbane delene av vassdragene utsettes for påvirkning fra mange brukere, med redusert opplevelsesverdi, forurensning og tap av biologisk mangfold som resultat.

Men mye godt arbeid gjøres for å bedre forholdene med mange aktører involvert; kommuner, miljømyndigheter i stat og fylke, grunneiere og utbyggere, beboere og ideelle organisasjoner som de tre elvefora.

Alle de tre kommunene har satt seg høye mål for de blågrønne strukturer. Oslo er kåret til Europas miljøhovedstad i 2019. Tiltak og planer for urbansvassdragene fikk høy score av juryen. Et av Bærums hovedmål er å sikre en balansert samfunnsutvikling som er mangfoldig, grønn og urban. Utviklingen av Asker skal sikre kommunens grønne profil og historiske forankring, gjennom bevaring av landbruk, landskap, naturkvaliteter og kulturmiljøer.

I åpningsinnlegget satte leder i Oslo elveforum Per Østvold dagorden: De urbane vassdragene er utsatt for fysisk press fra mange brukere. I et urbant vassdrag er det viktig å fremheve opplevelsesverdiene. Stikkord er gjengroing, tilgjengelighet, nedfall, utfylling, hogst, fremmede arter, hageavfall, estetikk og vannkvalitet. Ikke minst har man grunneieres og utbyggere som ønsker å bygge tett på elver og bekker. Oslo Elveforum har siden etableringen i 2000 sett på seg selv som en vaktbikkje som kontinuerlig snuser etter annonserte reguleringsplaner. De to andre elveforaene følger etter!

Som en ramme for de lokale aktivitetene i kommunene fikk vi en oversikt hva som skjer ute i Europa. En fersk rapport fra det europeiske miljødirektoratet (EEA) ble presentert av NIVAs forskningsleder Sindre Langaas. Fokus på restaurering og forbedring av urbane vassdrag er en europeisk trend. Fra EEA rapporten ble det vist flere eksempler, bl.a. fra Oslo.

Lover og regler for forvaltning av vassdragene er det ingen mangel på. Inger Staubo fra NVE fremhevet betydningen av Vannressursloven, Plan- og bygningsloven og Vannforskriften/EUs vanddirektiv. NVE er opptatt av at Vannressursloven håndheves. Kommunen bør følge opp at grunneier ivaretar sitt skjøtselsansvar. Hun minnet også om at vannstrengen er inntil høyeste vanlige flomvannstand ved 10 års flom. Almene interesser skal tolkes vidt. Stier skal ikke legges tett langs vassdraget, og det skal ikke etableres plen ned til vassdraget. NVE laget ny Veileder i 2017. NVE bør konsulteres for å vurdere om et vassdragstiltak krever konsesjon.

Nå var det vassdragene i de tre kommunenes tur: Hvordan forvalter Asker, Bærum og Oslo sine vassdrag? Klarer de å forene urbane kvaliteter med biologisk mangfold? Hva kan vi lære av restaureringer og tiltak som er gjennomført? Hvilke gode eksempler har vi på praktisk samarbeide mellom kommuner, utbyggere, grunneiere og ideelle organisasjoner?

Vi fikk i tur og orden gode innlegg om hvordan Asker, Bærum og Oslo kommuner forvalter sine vassdrag i det daglige arbeide. De tre foredragsholderne pekte på styrker og svakheter. Tre viktige poenger som vi noterte oss var bedre kompetanse, bedre samarbeid med frivillige organisasjoner, og bedre samarbeid internt i kommunen.

Nå var det tid for praktiske eksempler med vekt på samarbeid. Dette ble godt illustrert fra frivillige og utbyggere i en spennende vandring gjennom forvaltningen av Østensjøvannet, kampen om åpning av Gaustadbekken, forvaltning og skjøtsel av Neselva hvor 1650 boliger planlegges, og forvaltning av Lysakerelven i samarbeid mellom kommunale og private grunneiere.

Mange deltakere var opptatt av kantvegetasjonen ned mot elver, bekker og vann. Det er viktig å finne balansen mellom folks opplevelsesverdier og utøvelse av friluftsliv, gode leveområder for dyr og fugler, viktigheten av å ha en vegetasjonssone som hindrer tilsig av forurensninger til vannet, og behovet som fisk og akvatisk liv har for beskyttelse fra og tilgang til næring fra trær og vekster som vokser inntil vannet. En livs- og bærekraftig kantvegetasjon sørger også for mindre utgraving og erosjon fra elve- og bekkekantene.

To landskapsarkitekter minnet oss på viktigheten av levende vassdrag for robuste og klimatilpassede byer og tettsteder. Dette er en viktig påminnelse ved et stadig våtere klima. Elvene våre bremser, renser og forsinker vann, og har som regel kapasitet til å føre mer vann i en flomsituasjon. Sammenliknet med håndtering av overvann i rør utgjør elver og bekker effektive flomtraseer i møte med økte nedbørmengder. "Levende vassdrag", med et rikt liv av planter og dyr, er viktig, fordi vegetasjonen bidrar til å forhindre erosjon, og rense, bremse og transpirere vann.

Seminaret ble avrundet med en paneldebatt hvor deltakerne ble utfordret til å peke på et par tre av de viktigste flaskehalsene med tilhørende viktigste «løsninger» for god forvaltning av urbanvassdragene.

Oppsummering av mangfold av problemstillinger og løsninger som ble presentert og diskutert på seminaret er en vanskelig - grensende til en umulig - oppgave. Arrangementskomiteen har merket seg noen viktige poenger:

- Det er viktig med **bedre samarbeid** mellom aktørene: erfaringen fra Oslo, Asker og Bærum viser at elveforaene kan spille en viktig og konstruktiv rolle. Formidling av kunnskap til grunneiere og innbyggere er en viktig oppgave. Delta og bli respektert i høringsprosesser er sentralt.
- **Kompetanse** er mangelvare. Det er fremdeles behov for mer kunnskap om vassdragene, som hydrologi, økologi og betydningen av kantvegetasjon. Det er viktig med gode løsninger for infiltrering og fordrøyning av overvann m.m.
- Elveforaene har viktig roller som «**vaktbikkje**» og **kompetanseorgan** for grunneiere. Vi vil også være «vaktbikkje» for kommunen. Alle deler av kommunens administrasjon og politikerne må ha forståelse for vassdragets betydning, for lovverket vi har som beskytter vassdragene, og for kommuneplanens retningslinjer.

- **Bedre styringsdokumenter** i kommunene som bla reflekterer bedre forståelse av og respekt for lovverkets begrensninger og muligheter som kan gi den forutsigbarheten som utbyggerne trenger.

Programmet og lysarkene fra presentasjonene er lagt ut på hjemmesidene til de tre elveforaene og Norsk Vannforening.

Deltakere

Deltakerne kom fra frivillige organisasjoner og kommunal forvaltning fra kommuner i Vannregion Glomma og andre vannregioner. Videre hadde vi med representanter fra NVE, Miljødirektoratet, Fylkesmannen i Oslo og Akershus, Akershus Fylkeskommune, NIVA, SABIMA, NMBU og Norsk ornitologisk forening.

En oversikt over deltakerne er vedlagt.

Tilskudd

Fylkesmannen i Oslo og Akershus bidro med kr. 40 000, Asker kommune med kr. 10 000, Bærum kommune med kr. 10 000, Lysakervassdragets Venner med kr. 4 000 og Oslo Elveforum med kr. 18 000, til sammen kr. 82 000.

Vi anslår at arbeidsgruppens frivillige innsats er 290 timer fra vi begynte planleggingen i oktober 2017. Med en timesats på kr. 600 blir vårt bidrag på kr. 174 000.

Totalt har seminaret kostet kr. 255 607.

Regnskap

Utgifter	kr.
Mat for 120 personer	26 385
Organisering/sekretariat 45 timer á kr. 600	27 000
Utarbeidelse av program og brosjyremateriell (Webpublisering og papir, Tenkehetta)	15 275
Vannforeningen (administrasjon)	5 000
Gaver til foredragsholdere	3 297
Oppsummeringsmøte (med organisasjonskomiteen)	4 650
Totale utgifter	81 607
Arrangementskomitéen - frivillig innsats	174 000
Totale kostnader	255 607

Arrangementskomitéen

Arrangementskomiteen, som også hadde tatt initiativ til seminaret, besto av Unn Orstein fra Asker Elveforum, Ida Fossum Tønnessen og John Tibballs fra Oslo Elveforum, og Haakon Thaulow og Bo Wingård fra Bærum Elveforum. Terje Bøhler fra Bærum Elveforum var seminarsekretær. Vannforeningen/Tekna sto for påmelding og registrering av deltakerne.

Programmet

0830 Registrering, kaffe

0900 Hva er problemet og hvem har ansvar for hva?

Møteleder: Bo Wingård, leder Bærum Elveforum

Tid	Foredrag
0900	Velkommen - hva vil vi med seminaret?
0910	Hvorfor er det nødvendig med en god forvaltning av urbane vassdrag? Per Østvold, leder Oslo Elveforum
0930	Foredling av byvassdrag i Europa - trender og eksempler. Sindre Langaas, forskningsleder, NIVA
0950	Hvem har ansvar for hva? Vannressursloven og andre lovverk Inger Staubo, seniorrådgiver NVE
	Spørsmål, kommentarer og svar.

1030 Kaffepause

1100 Hvordan forvalter de tre kommunene sine vassdrag?

1100	Ragnar Sand Fuglum, direktør for Kultur og teknikk Asker kommune
1120	Arthur Wøhni, kommunaldirektør samfunn Bærum kommune
1140	Terje Laskemoen, fungerende avdelingsdirektør, Bymiljøetaten Oslo kommune
	Spørsmål, kommentarer og svar.

1200 Lunsj

1300 Praktiske eksempler, hvordan samarbeide?

Møteleder: Erik Helland-Hansen, styremedlem Asker Elveforum

1300	Forvaltningen av Østensjøvannet. Amund Kveim, leder Østensjøvannets Venner
------	--

1330	Kampen om Gaustadbekkdalen. Unni Eriksen, rådgiver Oslo Elveforum
1345	Forvaltningsplanen/skjøtselsplan for Neselva hvor 1650 nye boliger planlegges. Tanja Kleive Guettler, prosjektleder JM Norge AS
1400	Forvaltningen av Lysakerelva - samarbeid mellom kommunale og private grunneiere. Arnstein Stamnes, eiendomsdirektør Mustad Eiendom

1415 Kaffepause

1445	Levende vassdrag - for robuste og klimatilpassede byer og tettsteder. Vaar Bothner, landskapsarkitekt Trifolia AS og Taran Aanderaa, landskapsarkitekt Asplan Viak
1500	Sandvika står foran en stor byfornyelse. Hvordan skal Sandvikselva nedenfor Bjørnegårdsvingen forvaltes? Eilev Gunleiksrud, avdelingsleder Park, Landbruk, Natur og Kulturvern og Ole Kristian Johansen, vassdragsinspektør, Natur og idrett, Bærum kommune
1515	Lysakerelva - Offentlig-privat forvaltningsnemnd for Lysakerelva, samarbeid mellom Oslo og Bærum. Sirin Hellvin Stav, vara til bystyret og rådgiver for MDGs bystyregruppe.

1530 Paneldebatt

Debattleder: Haakon Thaulow, sivilingeniør Thaulow Consult

1530	Kan vi passe bedre på vassdragene våre, slik at kommende generasjoner får levende vassdrag i nærmiljøet? Per Østvold, leder Oslo Elveforum; Tharan Fergus, senioringeniør/prosjektutvikler Vann- og avløpsetaten Oslo kommune; Eilev Gunleiksrud, avdelingsleder Park, Landbruk, Natur og Kulturvern Bærum kommune; Tanja Guetler prosjektleder JM Norge AS; Arnstein Stamnes, eiendomsdirektør Mustad Eiendom
1615	Oppsummering: veien videre

1630 Slutt

Påmeldte deltakere

Institusjon

Akershus fylkeskommune
Akershus fylkeskommune
Alnaelvas venner
Asker Elveforum
Asker Elveforum
Asker Elveforum
Asker Elveforum
Asker Elveforum
Asker kommune

Asker kommune

Asker kommune
Asker kommune

Asker kommune
Asker kommune Bygnings- og reguleringsavdeling
Asker kommune Kommunalteknisk avd
Asker kommune Kommunalteknisk avd

Asker kommune Kommunalteknisk avd
Asplan Viak AS Avd Sandvika
Bergen Elveforum
BioFokus
BioFokus

Påmeldt

Bjørnson Andreas
Hokholt Jan Erik
Nilssen Lars Erik
Lundquist Eli Nakken
Winger Anja Celine
Rasmussen Trond Gunnar
Glette Henrik Andreas
Helland-Hansen Erik A
Orstein Unn
Skovli Vidar
Ugstad Torger Hjalmar
Eriksen Gro

Fuglum Ragnar Sand

Gulbrandsen Marius
Jerpåsen Gro Bjørnstad

Thorsson Erik Alexander
Kind Jarl Christian
Dalevold Eivind
Ekerholt Ragnhild Stamer

Kimmels-deJong Carla
Aanderaa Taran
Aarsand Terje
Jansson Ulrika
Thylén Anders

e-postadresse

ab.cleaver@hotmail.com,
geihok@online.no,
nilssen@larsoglars.no,
Eli.Nakken.Lundquist@afk.no
anja.celine.winger@afk.no
trond@mac.com
hand-g@online.no
eehellandh@getmail.no
unn.orstein@gmail.com
vidar.skovli@asker.online.no
thugstad@online.no
geriksen@asker.kommune.no
ragnar.sand.fuglum@asker.kommune.no
marius.gulbrandsen@asker.kommune.no
Gro.Jerpasen@asker.kommune.no
erik.alexander.thorsson@asker.kommune.no
jkind@asker.kommune.no
eivind.dalevold@gmail.com
ragnhild.ekerholt@gmail.com
carla.kimmels.de.jong@asker.kommune.no
taran_aanderaa@hotmail.com
terje.aarsand@avinor.no
janssonu@gmail.com
anderse@biofokus.no

Bærum Elveforum	Anker-Rasch Anders	anders@anker-rasch.no
Bærum Elveforum	Brekken Ola	olabrekken@gmail.com
Bærum Elveforum	Bøhler Terje	terbo@online.no
Bærum Elveforum	Fjeld Eirik	eirik.fjeld@niva.no
Bærum Elveforum	Nervold Per Håkon	perhnervold@gmail.com
Bærum Elveforum	Skovholt Kjell	kjellskovholt@hotmail.com
Bærum Elveforum	Thaulow Haakon	haakonthaulow@gmail.com
Bærum Elveforum	Ulstein Merete Johannessen	merete.ulstein@gmail.com
Bærum Elveforum	Wingård Bo	abwin@mac.com
Bærum kommune	Angeltveit Gro	gro.angeltveit@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Gunleiksrud Eilev	eilev.gunleiksrud@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Johansen Ole Kristian	ole.kristian.johansen@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Merkesdal Morten	morten.merkesdal@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Sætre Knut Bjarne	knut.bjarne.satre@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Tandberg Ingvild	ingvild.tandberg@baerum.kommune.no
Bærum kommune	Wøhni Arthur	awohni@gmail.no
CSDI - Stiftelse CSDI WaterTech, www.csdi.no	Nie Linmei	linmei.nie@gmail.com ,
Drammen kommune	Häusler Lise Davanger	lise.davanger.hausler@drmk.no
Forum for natur og friluftsliv	Mortensen Adrian	oslo@fnf-nett.no
Forum for natur og friluftsliv	Tesaker Maria	akershus@fnf-nett.no
Fredrikstad kommune	Lugg Kristin	krikas@fredrikstad.kommune.no
Fredrikstad kommune	Thimamontri Jeanette	jeathi@fredrikstad.kommune.no
Frognerelvens Venner	Dogger Kari	kari.dogger@gmail.com ,
Fylkesmannen i Oslo og Akershus	Haraldsen Simon	fmoasha@fylkesmannen.no
Gjerdrum kommune	Hunnestad Bjarte	bjarte.hunnestad@gjerdrum.kommune.no
Gjersjøelvas Venner	Dahl Ragnar	ragnar@kirkeleit.no

Gjersjøelvas Venner
Hoffselvens Venner
Hoffselvens Venner
Hoffselvens venner
JM Norge AS
Lysakervassdragets Venner
Lørenskog kommune
Mustad Eiendom AS
Naturvernforbundet i Bærum
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
NIBIO - Norsk institutt for bioøkonomi
NMBU Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NMBU Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
NMBU Norges miljø- og biovitenskapelige universitet
Norges vassdrags- og energidirektorat
Norges vassdrags- og energidirektorat
Norges vassdrags- og energidirektorat
Norges vassdrags- og energidirektorat
Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA)
Norsk Institutt for Vannforskning (NIVA)
Norsk Ornitologisk Forening
Oslo Bystyre
Oslo Bystyre
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum
Oslo Elveforum

Holmelid Øystein Olav
Lindeberg Gerd
Lindeberg Per Gustav
Aartun Eva
Guettler Tanja Kleive
Tibballs Kirsten Bø
Holbein Yvona
Stamnes Arnstein
Brekke Bjørg Petra
Tjøtta Siren
Greipsland Inga
Rosseland Bjørn Olav
Sundet Øyvind
Sør-Reime Erlend
Berg Gry
Berg Hallvard
Johnsen Martine Linge
Staubo Inger
Langaas Sindre
Lindholm Markus
Billing Håkan
Habhab Beate Folkestad
Mæland Marit Bortelid
Andersen Arne
Andersen Sidsel
Birkemoe Leif-Dan
Eriksen Are
Eriksen Unni
Fjeld Øyvind
Funder Frithjof
Hoem Kjell

fjellkvil@gmail.com,

eva.aartun@gmail.com,
tanjaogleif@gmail.com
kbtibballs@yahoo.no
yvona.holbein@gmail.com
arn.stamnes@gmail.com
bpbr@online.no
siretjot@khio.no
inga.greipsland@nibio.no
bjorn.rosseland@nmbu.no
oyvsunde@nmbu.no
erlend_sor-reime@hotmail.com
gry.berg@nve.no
hbe@nve.no
mlj@nve.no
inst@nve.no
sindre.langaas@niva.no
markus.lindholm@niva.no
leder@nofoa.no
beate.habhab@oslobystyre.no
mbmaland@gmail.com
aa@limnoan.no
sidsel.ark@gmail.com
dbirkemo@online.no
are.eriksen@getmail.no
unerikse@online.no
shrg@online.no
hfinder@online.no
kjell.hoem@gmail.com

Oslo Elveforum	Jacobsen Ellen B-L	ellen.bl.jacobsen@gmail.com
Oslo Elveforum	Johnsen Trine	johnsen.trine@gmail.com
Oslo Elveforum	Kveim Amund	amund.kveim@ostensjovannet.no
		Harald.Lundstedt@skogoglandskap.n
		o
Oslo Elveforum	Lundstedt Harald	juliejml@online.no
Oslo Elveforum	Løddesøl Julie M	john.stensgaard@gmail.com
Oslo Elveforum	Stensgaard John	jetiballs@hotmail.com
Oslo Elveforum	Tibballs John Earl	ida.fossum@getmail.no
Oslo Elveforum	Tønnessen Ida Fossum	ostvold.per@gmail.com
Oslo Elveforum	Østvold Per	sirinst@gmail.com
Oslo kommune	Stav Sirin Hellvin	hans_1004@hotmail.com
Oslo kommune Bydel 6 Ullern	Støvern Hans	soh@bym.oslo.kommune.no
Oslo kommune Bymiljøetaten	Hage Sunniva Østvik	terje.laskemoen@gmail.com
Oslo kommune Bymiljøetaten	Laskemoen Terje	elin.lindal@bym.oslo.kommune.no
Oslo kommune Bymiljøetaten	Lindal Elin	line.lund.norbakk@bym.oslo.kommu
		ne.no
Oslo kommune Bymiljøetaten	Norbakk Line Lund	jan.olav.nybo@bym.oslo.kommune.n
		o
Oslo kommune Bymiljøetaten	Nybo Jan Olav	s_mvestmoen@hotmail.com
Oslo kommune Bymiljøetaten	Vestmoen Synne Marie	motokologic@gmail.com
Oslo kommune Bymiljøetaten	Yoshida Motoko	annebrit.lindsoe@byr.oslo.kommune
		.no
Oslo kommune Byrådsavdelingen for miljø og samferdsel	Lindsøe Anne Brit	rune.clausen@pbe.oslo.kommune.no
Oslo kommune Plan- og bygningsetaten	Clausen Rune	haraldsen.mari@gmail.com
Oslo kommune Plan- og bygningsetaten	Haraldsen Mari	jakob.hedegaard@pbe.oslo.kommun
		e.no
Oslo kommune Plan- og bygningsetaten	Hedegaard Jakob	marianne.rooth@pbe.oslo.kommune.
		no
Oslo kommune Plan- og bygningsetaten	Rooth Marianne	gurooigarden@gmail.com
Oslo kommune Plan- og bygningsetaten	Øigarden Guro Johnsen	oivind.aamodt@pbe.oslo.kommune.
		no
Oslo kommune Plan- og bygningsetaten	Aamodt Øivind	anna.Beschorner@vav.oslo.kommun
Oslo kommune Vann- og Avløpsetaten	Beschorner Anna-Lena	

Oslo kommune Vann- og Avløpsetaten
Oslo Met
Oslo og Omland Friluftsråd
Oslo og Omland Friluftsråd
Oslo og Omland Friluftsråd
Pensjonist
Rælingen kommune
Rælingen kommune
Røa Vel
Samarbeidsrådet for Biologisk Mangfold
Skedsmo kommune Teknisk sektor
Trifolia AS

Ullensaker kommune
Ullern bydel
Verdande Landskap og Rådgiving Landskapsarkitekt MNLA
Vest-Agder fylkeskommune
Vestfold fylkeskommune
Vestviken Interkommunale vei- vann- og avløpsselskap IKS
Østensjøvannets Venner

Thingnes Kari Anette Briseid
Grønvold Erik
Fremstad Tom
Hval Johan
Aas Hans-Petter
Olsen Inger Iren
Grimsgaard Linda Angela
Johansen Ingvild Rønning
Vik Anne Bjørnebye
Morsund Anne Sofie
Gustavsven Line
Bothner Vaar

Lundstein Anna
Christensen Bente
Hvoslef Ida Elisabeth Nagell
Dalen Erling Nitter
Solheim Lars Wilhelm
Wie Katherine
Johansen Lise M

[e.no](mailto:)

kari.thingnes@vav.oslo.kommune.no
erik.gronvold@senior.hioa.no
tom.oof@friluftsrad.no
joan.oof@friluftsrad.no
hanspetteraas07@gmail.com
irenolsen@gmail.com,
lindagrimsgaard@gmail.com
ingvild.ronning.johansen@gmail.com
annebv3@gmail.com
anne.sofie.morsund@sabima.no
lingust@skedsmo.kommune.no

anna.lundstein@ullensaker.kommune.no

bentec1@broadpark.no
idaverd@gmail.com
ErlingNitter.Dalen@vaf.no
larswilhels@vfk.no
katherine.wie@viva-iks.no
lisemarry@gmail.com,